

چشم اندازی بر مطالب کتاب

گاه آن آمد بُنا کاندِر خرابی دم زنی

شور در میراث خوارانِ گِلِ آدم زنی

«حکیم سنایی غزنوی»

مقدمه:

شامل مطالبی مربوط به روانشناسی یادگیری، مدیریتِ زمانِ تمرینات و ارائه‌ی راهکارهایی جهت افزایش بهره‌وری از وقت، نگاهی کالبد شکافانه به مقولات ریتم، رویداد و سازوکارِ نوازندگی می‌باشد. بحثِ تشریحیِ تئوریِ موسیقیِ غربی همراه با آموزش و زن خوانی، نگاهی به علم ایقاع از نظر علمی و تاریخی و بررسی تطبیقی آن با تئوریِ موسیقیِ غربی، ادامه‌ی مطالب این کتاب را شامل می‌شود. نهایتاً ارائه‌ی چند پرسش جهت محک خوردنِ میزانِ درکِ مطالب، خاتمه‌ی این بخش را تشکیل می‌دهد.

فصل یکم: (دوره‌ی مقدماتی)

- معرفیِ دف و ضربات و تکنیک‌های آن و در مجموع شناسنامه‌ی فیزیکی و جغرافیایی آن و سپس ارائه‌ی مقام‌های رایجِ دف به انضمام اتودهای تقویتی برای پرورشِ تکنیک‌های لازم (خصوصاً ریز)، اساسِ دروس این فصل می‌باشد. (برای آموزش مقام‌ها، همزمان از تئوریِ موسیقیِ غربی و علم ایقاع بهره گرفته شده است).
- در این دوره انتظار می‌رود هنرجو علاوه بر درک و دریافت مبادی تئوریک و عملیِ مقام‌ها، برای نواختن ریز - که پیش‌نیازِ درس‌های فصول بعدی است - اهتمام لازم را بورزد و با تمرکز به اهدافی که برای هر درس مشخص شده است، مسیر را برای درس‌های بعدی هموار سازد.

فصل دوم: (دوره‌ی متوسط)

- بسط و گسترش ریتم در مفهوم و عمل، در دستور کار قرار گرفته شده است. گسترش و اجرای مقام‌های آموخته شده به انضمام چند ریتم دیگر با تکنیک‌های پیشرفته‌تر و اعمال دینامیک‌ها در ریتم، در این دوره منظور شده است. اتودهایی نیز برای آشنایی با تصنیف و هم نوازی ارائه شده است.
- در این دوره انتظار می‌رود هنرجو با مفاهیم بسطِ ریتم‌ها به صورت تقلیدی و ذهنی آشنا شده و زمینه را برای بداهه پردازی ریتم‌ها فراهم آورد و ریزهای منفرد را نیز به سهولت بنوازد.

فصل سوم (دوره‌ی پیشرفته)

- تمرکز و تکیه، بر اجرای ریزهای پیوسته (آکسان دار) در خلال ریتم‌ها می‌باشد که مقدمات آن در دوره‌های قبلی انجام شد. بهره‌گیری بیشتر از دینامیک‌ها و تداوم شناخت تصنیف‌ها از دیگر برنامه‌های این دوره است. در این مرحله دیکته‌ی ریتم و چگونگی عملی کردن آن نیز به عنوان یکی از آرکان مهم شناخت ریتم بررسی شده است.
- در این دوره هنرجو باید علاوه بر توانایی نواختن ریزهای پیوسته، قادر به دیکته‌ی ریتم‌های نه‌چندان پیچیده نیز باشد.

فصل چهارم (دوره‌ی عالی)

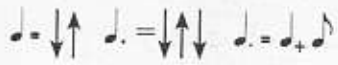
- این فصل مشتمل بر ریتم‌های پیچیده‌تر، مرکب نوازی‌ها و ریتم شکنی‌هاست. چند تصنیف دیگر نیز ارائه شده است.
- در پایان این دوره هنرجو باید از عهده‌ی بداهه نوازی بر اساس یک ریتم از پیش تعیین شده برآید.

shiraz-beethoven.ir

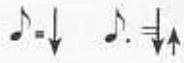
نقطه ۱:

- اگر سمت راست یک نُت، نقطه‌ای واقع شود، کشش آن ۱/۵ برابر می‌شود. به عبارتی دیگر نصف کشش نُت مورد نظر، به زمان آن نُت افزوده می‌شود. به عنوان مثال:

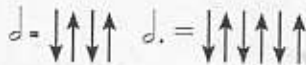
اگر سیاه معادل ۱ ضرب باشد، سیاه نقطه‌دار معادل ۱ ۱/۲ ضرب خواهد بود.

اگر چنگ معادل ۱ ۱/۲ ضرب باشد، سیاه نقطه‌دار معادل ۳/۴ ضرب خواهد بود.

اگر سفید معادل ۲ ضرب باشد، سفید نقطه‌دار ۳ ضرب خواهد بود.

و به همین ترتیب این قاعده در مورد هر کشش دیگری نیز صدق می‌کند.^۲

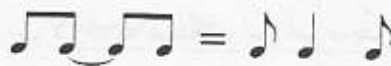
فیگور^۳:

- به مجموعه‌ای از نُت‌ها که نشان‌دهنده‌ی عبارتی ریتمی می‌باشد فیگور ریتمیک می‌گویند. هر فیگور ریتمیک در صورتی که از نُت‌های چنگ، دولاچنگ، سه‌لاچنگ و چهارلاچنگ تشکیل شده باشد به وسیله‌ی شاهین^۴ به یکدیگر متصل می‌شوند.^۵ مثال:

خط اتحاد^۶:

- خطی است منحنی شکل، که زیر یا روی دو یا چند نُت قرار می‌گیرد و از نظر زمانی آن‌ها را با هم متحد می‌کند. حتی می‌تواند کششی از یک میزان را با کشش دیگری از میزان بعدی متحد کند.

1- Dot

۲. دو نقطه (Double Dot): اگر سمت راست یک نُت، دو نقطه قرار گیرد، نقطه‌ی اوّل نصف و دومی ۱/۴ کشش نُت مورد نظر را به آن

می‌افزاید.

3- Figure

4- Beam

6- Tie

۵- لابه‌لای کشش‌های یک فیگور سکوت‌ها نیز می‌توانند قرار گیرند.

۷- مقام حی حی حی الله - الله الله حی الله:

• قرائت درست و روان نام مقام، تداعی کننده‌ی ریتم در ذهن است.

$\text{♩} = 75-80$

لاه ال حی حی حی ال لاه ال لاه ال لاه ال حی حی حی

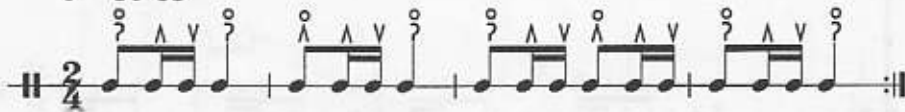
- تعریف نَفَسِ مضاعف: چنانچه در زمان یک ضرب، دو نَفَسِ گنجانده شود، نَفَسِ مضاعف یا دوبل نامیده می‌شود. ضرب‌های سوم در هر دو میزان نَفَسِ مضاعف دارند.
- در اجرای اصلی این مقام، تمام ضرب‌ها نَفَسِ مضاعف دارند که اجرای آن به آینده موکول شده است.
- دقت کنید دامنه‌ی رفت و برگشت نَفَسِ ها، هنگام اجرای نفس‌های مضاعف مساوی و یکسان باشد.

ه: اجرای نَفَسِ مضاعف

۸- دائم لنگ:

• از ریتم‌های مجلسی است. صورت اصلی آن با نَفَسِ مضاعف اجرا می‌شود که به آینده موکول شده است.

$\text{♩} = 80-85$

یافتن آتاین به عهده‌ی هنرجوست.

- پسوند (لنگ) مربوط به اسم این مقام است و بدیهی است به میزان‌های لنگ هیچ‌گونه ارتباطی ندارد.
- دولانچنگ‌ها تماماً در خیز دف اجرا می‌شوند.

ه: اجرای ضربات در خیز به صورت پیایی.

۹- لا اله الا الله:

• صورت اصلی ریتم، میزان اول است. میزان دوم جواب میزان اول است.

$\text{♩} = 80-85$

لاه کل ال ه لا ا لا

درس ۱۲:

♩ = 95

درس ۱۳:

♩ = 115